

نقش نظام بانکی در پیشگیری از پولشویی

تألیف:

مهندس ارسفی

دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی و استاد دانشگاه

علی اکبر تقی زاده

کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی و مسئول دایره‌های تجدید نظر

انتشارات سخنوران

۱۳۹۵

سرشناسه	: یوسفی، مهدی، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: نقش نظام بانکی در پیشگیری از پولشویی / مهدی یوسفی، علی اکبر تقی زاده معنوی.
مشخصات نشر	: تهران: سخنوران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۳ ص: مصور، جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۸۳-۷۳۱-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: پول شویی - پیشگیری
موضوع	: Money laundering -- Prevention
موضوع	: پول شویی - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Money laundering -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: پول شویی - ایران - جنبه های حقوقی
موضوع	: Money laundering -- Iran -- Legal aspects
موضوع	: بانک و بانکداری - ایران - مدیریت ریسک
موضوع	: Risk management -- Banks and Banking -- Iran
موضوع	: انتقال الکترونیکی وجوه - تدابیر ایمنی
موضوع	: Electronic funds transfers -- Security measures
شناسه افزوده	: تقی زاده معنوی، علی اکبر، ۱۳۵۳ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵، ج ۱، پ ۹، HV۸۰۰
رده بندی دیویی	: ۳۶۴/۱۶۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۲۹۱۳۶

کارگر شمالی، بعد از ادوارد براون، شماره ۱۴۷، قمه اول انتشارات

سخنوران تلفن: ۶۶۴۷۶۳۰۶ - ۶۱۱، ۳۶۱، ۹۱۰

۰۹۱۸۳۷۷۵۳۳۴ - www.hvash.ir

عنوان کتاب..... نقش نظام بانکی در پیشگیری از پولشویی
 که مولف..... مهدی یوسفی، علی اکبر تقی زاده معنوی
 که صفحه آرا..... رضا کاوه
 که طراح جلد..... رضا کاوه
 که ناشر..... سخنوران
 که شمارگان..... ۱۰۰۰ نسخه
 که نوبت چاپ..... اول ۱۳۹۵
 که قیمت..... ۱۲۷۰۰ تومان

ISBN: 978-600-383-731-7

فهرست

۱۱	پیشگفتار
۱۳	بخش اول: بانک و بانکداری
۱۵	مقدمه
۱۶	تعریف بانک
۱۷	انواع بانک‌ها
۱۷	انواع بانک‌های جزئی
۱۸	انواع بانک‌های سرمایه
۱۸	انواع دیگر بانک‌ها
۱۹	تعریف بانکداری الکترونیک
۱۹	ماهیت پول و بانکداری الکترونیک
۲۲	تاریخچه پیدایش بانکداری الکترونیکی
۲۵	خدمات بانکداری الکترونیک
۲۵	اطلاع‌رسانی
۲۵	تعاملی
۲۵	تراکنشی
۲۶	ضرورت توسعه بانکداری الکترونیک (اتوماسیون بانکی) در ایران
۲۷	شبکه تبادل اطلاعات بانکی (شتاب)
۲۸	نقایص و موانع بانکداری الکترونیکی در ایران
۲۹	موانع و مشکلات سیاست‌گذاری و اجرایی توسعه‌ی بانکداری الکترونیکی
۲۹	بند ۱- زیرساخت ارتباطی

- بند ۲- موانع مالی و بانکی ۳۰
- بند ۳- موانع حقوقی و قانونی ۳۰
- بند ۴- موانع فرهنگی و نیروی انسانی ۳۰
- بند ۵- موانع نرم افزاری ۳۱
- علل گسترش فساد در سیستم بانکی ۳۲
- الف) ضعف سیستم مدیریت ریسک ۳۲
- ب) عدم وجود دستگاه نظارتی کارآمد ۳۵
- ج) فقدان نظام‌های تنبیهی متناسب ۳۵
- د) فقدان آوری اطلاعات پیشرفته در سیستم بانکی ۳۶
- راهکارهای کاهش فساد در بانک‌ها ۳۶
- الف) ایجاد ریسک مالی بر ریسک در سیستم بانکی ۳۷
- ب) مبارزه‌ی جدی با رشوه ۳۷
- ج) تجدید ساختار سیستم نظارت بخش مالی کشور ۳۹
- د) توسعه‌ی فن آوری در بانک‌ها ۴۰

بخش دوم: پولشویی ۴۳

فصل اول: کلیات ۴۵

- مقدمه ۴۵
- مفهوم پولشویی ۴۶
- پول شویی چیست؟ ۴۷
- تعریف پولشویی ۴۸
- تاریخچه پولشویی ۴۸
- انواع پولشویی ۴۹
- مراحل پولشویی ۵۰
- مرحله اول سرمایه‌گذاری ۵۰
- مرحله دوم لایه‌بندی کردن ۵۰
- مرحله سوم ادغام کردن ۵۱
- مرحله چهارم یکپارچه‌سازی ۵۲
- عوامل ایجاد پول‌شویی ۵۳
- مراحل عملیات پول‌شویی ۵۳
- الف) موقعیت‌یابی ۵۳

۵۴	 (ب) تغییر وضعیت
۵۵	 (ج) ادغام و ترکیب
۵۶	 اثرات پولشویی در جامعه
۵۷	 اقتصاد ایران؛ مناسب‌ترین بستر پول‌شویی
۵۸	 اهداف پولشویی
۵۸	 دلایل گسترش و رشد سریع پولشویی
۵۹	 تأثیر پولشویی بر بخش پولی اقتصاد
۶۰	 تأثیرات پولشویی بر بخش مالی اقتصاد
۶۱	فصل دوم: ابعاد حقوقی پولشویی
۶۱	 جرائم سازمان‌یافته
۶۲	 رابطه پولشویی و جرم سازمان‌یافته
۶۴	 پولشویی و اثرات آن بر نظام اداری
۶۵	 ارتباط پول‌شویی با جرایم دیگر
۶۶	 سیاست جنایی ایران در قبال پولشویی
۶۷	 سیاست پیشگیرانه
۶۸	 مراجع
۶۸	 مؤسسات مالی
۶۹	 اقدام‌ها
۷۱	 سیاست کیفری ایران در مورد پولشویی
۷۱	 مراجع کیفری و قضایی
۷۲	 نظام مجازات
۷۳	 بررسی جایگاه پول‌شویی در نظام کیفری
۷۳	 بررسی عناصر و ارکان جرم پول‌شویی
۷۴	 جایگاه پول‌شویی در نظام حقوقی ایران و حقوق تطبیقی
۷۴	 بررسی پول‌شویی در نظام حقوقی ایران
۷۹	 بررسی پدیده پول‌شویی در حقوق تطبیقی
۸۱	 وظیفه دولت در قبال پول‌شویی
۸۱	 ۱. وظایف قوه مقننه در قبال پول‌شویی
۸۲	 ۲. وظیفه قوه مجریه در قبال پول‌شویی
۸۳	 ۳. وظیفه قوه قضاییه در قبال پول‌شویی

فصل سوم: پولشویی الکترونیکی..... ۸۵

پولشویی الکترونیکی..... ۸۵

مراحل پول شویی الکترونیکی عبارت اند از..... ۸۶

بند ۱- مرحله ی جایگذاری الکترونیکی..... ۸۶

لایه بندی الکترونیکی..... ۸۷

یکپارچه سازی یا ادغام الکترونیکی..... ۸۷

پول و بانکداری الکترونیک؛ ابزارهای جدید پول شویی..... ۸۸

روش های پول شویی الکترونیکی..... ۸۸

مقایسه پولشویی سنتی و پولشویی الکترونیکی..... ۹۳

فصل چهارم: پول شویی در سیستم های مالی..... ۹۷

پولشویی و ابزارهای مالی..... ۹۷

پول شویی در سیستم بانکی..... ۹۸

اعمال مربوط به پولشویی در بانک ها..... ۹۹

برخی مصادیق عملیات بانکی مشکوک..... ۹۹

چگونگی تأثیرپذیری سیاست های پولی و مالی از معضل پول شویی..... ۱۰۰

بخش سوم: نقش بانکها در مبارزه با پولشویی..... ۱۰۳

مفهوم پولشویی و مبارزه با آن..... ۱۰۵

پیشینه مبارزه با جرم پولشویی..... ۱۰۸

ضرورت مبارزه با پول شویی..... ۱۱۳

روشهای مبارزه با پولشویی..... ۱۱۴

لایحه مبارزه با جرم پولشویی..... ۱۱۹

اهمیت پرداختن به مفهوم "مبارزه با پولشویی" در مجموعه بانکی کشور..... ۱۲۲

راه کارهای مبارزه با پولشویی..... ۱۲۳

راههای جلوگیری و به حداقل رساندن پول شویی در سیستم بانکی و مالی..... ۱۲۴

مبارزه با پولشویی در بانک ها و موسسات مالی..... ۱۲۴

۱- شناسایی مشتری..... ۱۲۵

۲- طبقه بندی مشتری ها بر مبنای ریسک و اجرای ضوابط دقیق برای مشتری های پرخطر..... ۱۲۵

۳- نظارت سیستمی بر گردش عملیات مشتری به منظور تشخیص موارد مشکوک..... ۱۲۶

۴- شناسایی موارد مشکوک و گزارش آن به مراجع ذیصلاح..... ۱۲۶

چالش های اصلی مبارزه با پولشویی..... ۱۲۷

۱۲۸.....	اقدامات انجام شده در زمینه مبارزه با پولشویی در بانک
۱۲۹.....	اثر مقررات بانکداری اسلامی بر پولشویی
۱۳۱.....	عملکرد بانک‌های اسلامی
۱۳۵.....	پیوست
۱۳۹.....	منابع

پیشگفتار

از آن جا که فعالیت های مجرمانه مثل قاچاق کالا، مواد مخدر، اسلحه و ... درآمدهای هنگفتی تولید می کند، سازمان های مجری باید برای استفاده از این وجوه راهی را پیدا کنند. واژه پولشویی برای توصیف فرایندی مورد استفاده قرار می گیرد که در آن پول غیرقانونی یا کثیفی که حاصل فعالیت های مجرمانه مانند قاچاق مواد مخدر، چال اسلحه و کالا، قاچاق انسان، رشوه، اخاذی، کلاهبرداری و ... است، در چرخه ای از فعالیتهای واسطه ای، با گذر از مراحل، شسته و به پول قانونی و تمیز تبدیل می شود. اهداف پولشویان فرار از تعقیب، به بازات و مصادره اموال می باشد. هر جا که پولشو بتواند پولهای خود را شستشو دهد یک ماشین لباسشویی است. موسسات مالی، بانکها، شرکت های بیمه، خیریه ها و مشاغل غیر مالی هر کدام می توانند شستشوی پولهای کثیف را انجام دهند.

بانک ها و موسسات اعتباری بخاطر اینکه بیش از هر حرفه دیگری وجه نقد در آن قابل تبدیل است مهمترین بستری هستند که برای انجام فعالیت های غیر قانونی مورد استفاده پولشویان قرار می گیرند. توسعه روز افزون خدمات و فن آوری های نوین در صنعت بانکداری عملکرد پیچیده متخلفین را نیز در پی داشته است. لذا نخستین گام برای مقابله با پدیده پولشویی شناخت مناسب از این پدیده و ابزار مورد استفاده پولشویان است.

لایحه پیشنهادی وزارت امور اقتصادی و دارایی درباره مبارزه با جرم پولشویی در ۹ ماده در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۶/۲۷ هیات محترم دولت به تصویب رسید. قانون مبارزه با پولشویی در تاریخ ۲

بهمن ماه ۱۳۸۶ از سوی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و آیین نامه اجرایی آن نیز در آذر ماه سال ۱۳۸۸ به تصویب کارگروه تخصصی شورای عالی مبارزه با پولشویی رسید. همچنین در اردیبهشت ۱۳۹۰، دستورالعمل‌هایی از سوی بانک مرکزی برای اجرا به کلیه بانک‌ها ابلاغ گردید. متعاقب تصویب قانون و آیین نامه، واحد اطلاعات مالی زیر نظر دبیرخانه شورای عالی مبارزه با پولشویی تشکیل و وظیفه اجرای قانون و برنامه‌های مبارزه با پولشویی در موسسات، نهادهای مالی و بنگاههای اقتصادی را عهده دار شد در این کتاب سعی گردیده است از تمام زوایا با نگاه حقوقی و اقتصادی به مساله پول شویی نگاه شود.

مهدی یوسفی

علی اکبر تقی زاده معنوی

اردیبهشت ۱۳۹۵